

ÅRSPLAN 2023-2024

Vi ser hva barna trenger,
og hjelper dem
enda lenger

Innledning

En årsplan skal oppleves av barna. Vårt mål for barna er at de skal se på Hagehaugen barnehage som «sin» barnehage, hvor de gjennom trygge og gode relasjoner til voksne og barn, får knyttet sterke vennskapsbånd. Videre er vårt mål at de skal få utvikle seg så godt fysisk og mentalt at de står rustet til å takle det som livet vil bringe. Som for eksempel overgangen til skole.

«Hva vil kunne skje om alle barn lærer seg ferdigheten i å se alt som er bra hos seg selv og andre?» Hagehaugen barnehage har latt seg inspirere av tidligere Re kommune hvor de jobber «SMART». (Styrkebasert, Medvirkende, Anerkjennende, Relasjonsskapende og Training (øvelse)). Vi har fokus på hva barna kan - og har tillit til at de klarer mye selv.

Vi byr på oss selv – og skal være gode voksne som er med i leken.

Barn av i dag har rettigheter som er nedfelt i FNs barnekonvensjon, i Norsk lov, i Barnehageloven og i rammeplan for barnehager. Alle barnehager i Norge styres gjennom kommuner og barnehageforvaltning. Vi har en ramme å forholde oss til, men innenfor den rammen har vi et handlingsrom som gir oss muligheter til å utfolde oss ut fra egne ressurser. Alt vi gjør, skjer i nær forståelse og i samarbeid med barnas hjem.

Barnehagelivet er første steg i utdanningsløpet, og det er med ydmykhet vi tenker på at de som er ettåringer hos oss dette året er ferdig utdannet og klar for yrkeslivet rundt år 2046! Barnehagelivet er også den eneste tiden i utdanningsløpet hvor de har mulighet til å virkelig LEKE! Det skal vi ikke ta ifra dem. Vi ønsker likevel at barna skal oppleve barnehagen som et «fristed» hvor de virkelig kan leke seg kunnskap og ferdigheter.

Forskning tilsier at fysisk aktivitet, lek og trygge gode relasjoner er det beste for barnas utvikling. I Hagehaugen barnehage legger vi stor vekt på nettopp dette. Vi jobber med hjertet på utsiden, og vi vet at akkurat i dag er den hittil viktigste dagen i livet for barna våre – og vi må være der! Voksenrollen er avgjørende, og barna er prisgitt at vi kjenner vårt ansvar.

Visjon - Vi ser hva barna trenger – og hjelper dem enda lenger!

Vår visjon er

«Vi ser hva barna trenger - og hjelper dem enda lenger.»

Våre verdier er

«Ærlighet, kjærlighet, tillit og respekt.»

Kvaliteten på vår yrkesutøvelse og profesjonalitet som barnehageansatte er vesentlig i forhold til barnas utvikling. Vår visjon og våre verdier skal oppleves av barna - hver dag. Vi skal se og lytte til barna slik at vi forstår hva de trenger – og deretter hjelpe dem enda lenger.

De skal få oppleve et trygt og godt psykososialt og fysisk miljø med variert og utviklende lek, få nære lekevenner, og de skal lære mange ferdigheter. Ikke minst skal de lære seg til å bli sosialt kompetente - og på en uanstrengt måte gjøre bruk av alle sine gode egenskaper i møte med andre mennesker.

Måten **vi voksne** møter barna på, gjennom ord og handling, vil være med på å forme og danne dem. De gjør det vi gjør – og vi erfarer at vår visjon og våre verdier smitter over på barna. De er å betrakte som gigantiske kopimaskiner som gjør og sier det vi gjør.

Visjon - Vi ser hva barna trenger – og hjelper dem enda lenger!

Pedagogisk grunntanke

Alt starter med det vi kaller «trygghetssirkelen» (Circle of Security – COS). Et trygt barn har mot til å utforske og gjøre seg kjent med omgivelsene og verden. Dette gjelder ikke bare barn, men også voksne. Alle trenger en trygg base og trygge relasjoner for å tørre å utfordre seg selv - og komme ut av komfortsonen.

Barns natur er å søke kroppskontakt hos en voksen, komme høyt opp på armen eller fanget - og få den tiden det trenger der. Når barnet har fått oversikt over omgivelsene våger det seg ned på gulvet og litt unna den trygge havnen den voksne representerer. Når verden blir uoversiktlig igjen melder behovet for nærhet seg på nytt, og en voksens arm eller fang må på nytt være tilgjengelig. Dette stadiet nytter det ikke å forsere. Dette gjelder barn i alle aldre, i alle situasjoner og på alle arenaer. Et barn kan være helt bekymringsløst hjemme og i barnehagen, men så kan behovet melde seg i overgang til skolen – da må vi igjen være der og gi barnet den tiden det trenger for å få oversikt. *Barns gryende selvstendighet og læring hviler helt på retten til å være avhengig av voksne.*

Omsorg og anerkjennelse

Vi sier **ikke** – «Du trenger ikke å gråte for dette, vet du!» Som ansatt aksepterer vi at barnet føler det det føler - akkurat når det føler det. Vi ønsker at barn skal oppleve å bli sett og hørt, oppleve omsorg, nærhet og kjærlighet fra alle oss voksne slik at de kan føle seg trygge og ivaretatt hos oss. De skal møte voksne som viser interesse og forståelse for alle emosjoner det viser. Vi setter oss ned, ser barnet i øynene og bekrefter at vi ser og hører det barnet formidler – det være seg glede, iver, sinne eller sorg. Vi tilbyr alltid et fang – særlig dersom et barn er i ubalanse slik at vi hjelper det å komme i balanse igjen. Vi mener denne måten å møte barn på er med på å styrke deres bilde av seg selv. De er viktige - og det de forteller oss blir tatt på alvor.

Fire søyler

I rammeplanen skisseres det fire sentrale søyler – **omsorg, lek, læring og danning** som skal være fundamentet for alt vi gjør med barna. Vi ser for oss et hus som står på disse søylene. Blir det for mye av det ene og mindre av noe annet, kommer huset til å velte. Vi kan ikke bare legge til rette for god omsorg og trygghet gjennom f.eks. «trygghetssirkelen». Barna skal lære ferdigheter, og de skal bli gode medmennesker i fremtiden. Grunnlaget legges i barneårene. En barnehage som har likevekt i disse «søylene» står støtt i arbeidet med barna.

Godt å vite at en har gode venner!

Hovedemne og hoved-fagområde i år er LEK og NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI

Lek

Innenfor årets hovedemne, kan vi i korte trekk se barns lekekompetanse gjennom deres ferdigheter til å igangsette, være fleksible, organisere, regulere seg selv og evnen de har til å finne løsninger ved uenighet for å sikre fremdrift i leken.

Vi ser all type lek. Rollelek, regellek, konstruksjonslek, «herje – hvem er sterkest lek», klatrelek, teater/utkledning, boltrelek m.m. Barn leker for å lære, for å forstå, være sosiale, få venner, skifte perspektiv, utvikle hjernen, utvikle kroppslige ferdigheter og finne løsninger. Som ansatt respekterer vi at barn trenger god tid og ro til å leke. De trenger også frihet til å få leke det de selv vil - på det nivået de er. Lek er barnas «arbeidsmetode» for å forstå virkeligheten rundt seg. Vi kan ikke diktere hva barn skal leke – ei heller være dommere for hva som er god eller dårlig lek. Det kan være at et barn har opplevelser som skal bearbeides eller forstås. Vi kan imidlertid se og høre hva som skjer, anerkjenne, veilede og komme med innspill som barna kan bygge videre på, men også vise respekt for den frie leken hvor voksne ikke er helt velkommen.

I alle temaene som vi skal gjennom i løpet av året vil leken være sentral.

Den livsviktige leken

Med inspirasjon fra psykolog og familieterapeut Hedvig Montgomery vil vi nå si litt om leken til ulike alderstrinn;

1-åringen – trenger aller mest et fang, eller en voksen som sitter sammen med seg på gulvet. Leken består mest i å undersøke verden rundt seg. De vil ta på og gjerne smake på det de har rundt seg. De liker å være mobile og forsøker å komme seg rundt på egenhånd. De åler, krabber, kryper, klatrer og etter hvert går og løper. De sitter ofte sammen – ved siden av hverandre og leker hver for seg, og sammen – samtidig. Sang, musikk og bøker er fengende. De imiterer andre rundt seg og hermer gjerne. Det spilles mye på «slurven». En voksen betyr alt for barna.

2-åringen – er fasinert av «titt-tei» og det å gjemme seg under tepper. «Bjørnen sover» er en hit! I tillegg kommer de fleste kosedyr til liv. De får navn, personlighet, de kan gå, fly osv. Biler, dukker og kosebamser kan bli fine lekekamerater. Enkle puslespill, store klosser og putekasser er populært. Aller helst vil 2-åringen være til nytte og hjelpe til. De vil ha en opplevelse av å være til nytte. Å tørke opp søl er en favoritt i tillegg til å få hjelpe til med oppvasken. Lekekjøkken er topp! En voksen med er viktig for barna denne i alderen.

3-åringen – begynner med enkel rollelek, de er karakterer og kan endre stemmen for å tilpasse karakteren. Å leke mor/far/barn er vanlig. Avanserte bygg- og konstruksjonsleker begynner, og perling, tegning, forming med f.eks. plastelina er populært. Puslespill, bøker og enkle «memory» spill er interessant for dem. En voksen med i leken denne alderen er viktig.

4-åringen – nå tar barna mer kontroll over leken. De finner frem mer rekvisitter for at leken skal bli så bra som mulig. Rolleleken blir mer avansert, og de evner på en god måte å gå inn og ut av leken. De skiller mer mellom virkelighet og lek. De leker mer av det de selv har opplevd – som f.eks. et legebesøk, eller frisør, butikk, leke-land, dyreparker eller fra tv-program og filmer som de har sett. Som voksen må vi invitere oss selv med i leken med motiv om å være med å berike den. Motorikken har blitt bedre og de er veldig interessert i å utfolde seg. Sparkesykkel, klatring og stoor fart på husken og rulling nedover bakker er noe av det som 4-åringen liker.

5-åringen – Fantasien kommer for fullt, og absolutt ALT er mulig. Det er ikke noe problem å reise til månen – man bare bygger en rakett! At man kan bli prins og prinsesse og bo i et digert slott, eller krysse Atlanterhavet i en liten jolle er ikke noe problem. Fantasileken bygger selvtilitt og pågangsmot. Leken er ikke, og skal ikke være realistisk. Som voksen får man virkelig være med på eventyr når en får bli med på denne leken. 5-åringen får også en gryende interesse for bokstaver, tall og mer avansert forming. Alt som har med form og farge å gjøre er spennende denne perioden. Vår oppgave som barnehage er å legge til rette for at 5-åringen får mye tid til frilek. Det er de som trenger det aller mest.

Voksenrollen blir dermed svært viktig. Det viktigste er at vi forstår barnas leke-behov ut fra alder og utvikling. At vi «leser» når barna skal få være i fred, og at vi forstår når det er viktig at vi kommer inn med innspill. Vi må sørge for å legge til rette for tid, rom og rekvisitter slik at leken får gro.

Temalek;

Vi har introdusert begrepet «temalek». I det legger vi at vi skal ta alle de ulike temaene som vi har gjennom året og tilføre elementer av dette i lek sammen med barna.

Eksempel på dette er at vi med 2-åringen bruker brannbamsen Bjørnis, gir ham en stemme og et liv. Han kan ta med barna på spennende oppdrag og bli en lekevenn.

Til 3-åringen blir det viktig å la dem få ta på brannhjelmene og legge til rette for et liv på en brannstasjon, og være brannmenn som både venter og skal ut på oppdrag. (Brannmenn må også ha et kjøkken og spise masse deilig mat før de skal ut på oppdrag).

4-åringen trenger mange rekvisitter, så her blir både hjelm, klær, vannslanger og brannbiler viktig for at de skal oppleve seg selv som ekte brannmenn.

5-åringen vil nok slukke ekstrembrann i et 1000 meter høyt bygg, og alle brannmenn har propeller på ryggen slik at de kan komme seg helt til topps og redde ut mange folk og møbler ut av bygningen. Det kommer sikkert dalende en del brannbiler fra himmelen eller så kan de sikkert skytes opp med raketter slik at de får slukket de øverste etasjene. Her er alt mulig!

Læring

Dersom barna ikke får tilførsel av opplevelser, kan leken stagnere. Rammeplanen er både en forskrift til loven og et pedagogisk verktøy for oss som jobber i barnehage. Vi har 7 fagområder som alle barn skal være innom, på sitt nivå, gjennom året;

- *Kommunikasjon, språk og tekst* – Vi skal snakke mye med barna, fortelle historier og eventyr, lese ulike bøker, synge, lese rim og regler, lytte til lydbøker og podcaster. Vi har en egen krok tilrettelagt for dette. Området blir kalt «Drama-teket». Her er det blant annet mulig å få malt ansiktet sitt, kledd seg ut og spilt teater. Dette fagområdet gjelder for alle barna – hele tiden, men Elgene (skolestarterne) skal jobbe mye med dette fagområdet etter føringer fra Lillehammer kommune.
- *Kropp, bevegelse, mat og helse* – Vi skal på turer, leke, løpe, klatre, hoppe, balansere, rulle, ake, huske og sykle. Vi har et uteområde som tar hensyn til at barna skal få utfolde seg fysisk. Inne har vi også egen gymsal hvor barna kan få fri fysisk utfoldelse. Her er det ribbe- og klatrevegg, trampoline, huske, balanseklusser og tunneller. Vi har egen løpebane inne.

Sunt og godt!

- Kjøkkenet vårt er i utgangspunktet tilrettelagt som en pedagogisk arena hvor barna får være med å lage mat. Vi serverer frokost i barnehagen, og vi tilbyr variert varm og kald mat, grønnsaker og frukt.

Årsplan 2023-2024

- **Kunst, kultur og kreativitet** – Vi skal tegne, male, veve, perle, forme med plastelina osv. Vi har en egen forming- og snekkerkrok hvor utstyr er tilgjengelig. Vi har et eget sløydhjørne med høvelbenk og verktøy til å lage det vi ønsker av tremateriale. Her er det ekte verktøy som sag, hammer, sil og skrutrekkere. Her er det bare fantasien som setter begrensninger for hva som kan lages. Vi skal også bruke nærmiljøet og delta på ulike arrangementer i Lillehammer.

Det er mye å finne på når en er kreativ!

- **Natur, miljø og teknologi** – Dette er hoved fagområdet vårt fra rammeplanen dette året. Vi bruker nærmiljøet og naturen omkring barnehagen gjennom alle årstider. Vi benytter naturens matressurser, plukker bær, epler og plommer. I tillegg resirkulerer vi matavfall i varmkompost. Når våren kommer, blir det liv i dyrkekassene våre som blir fylt med poteter, gulrøtter, tomater m.m. Barna skal få være mye ute på tur i skogen og klatre og henge fra trærne! Mer om dette senere i årsplanen.

Vi lager bringebærsyltetøy – det er gøy!

Visjon - Vi ser hva barna trenger – og hjelper dem enda lenger!

Årsplan 2023-2024

- *Antall, rom og form* – Vi tar med matematikk i hverdagen, plassering, orientering, visualisering, former, mønstre, telling, tall og måling. Dette gjenspeiles i ulike oppgaver, leker og puslespill som vi har – blant annet. Vi har også eget sanserom som bidrar til å stimulere sanseapparatet til barna.

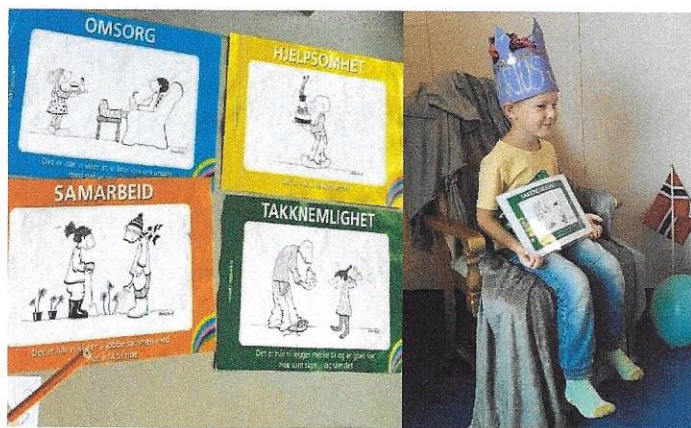
Morsomt å se seg selv i speilkulene!

- *Etikk, religion og filosofi* – Spesielt i førskolegruppen legges det opp til refleksjoner som har utspring i ulike dilemmaer. Etikk og moral er med. Vi jobber ut fra et opplegg – SMART – som hjelper oss til å få fram karakteregenskaper og styrker hos barna som vil være med på å forme dem som mennesker. Mer om dette under tema «Danning» som kommer litt senere i årsplanen vår. Vi skal besøke Søre Ål kirke i forbindelse med jul og påske hvor vi får kjennskap til jule- og påskeevangeliet. Filosofi og undring er med oss i hverdagen, og barna er eksperter på å stille spørsmål om hvorfor ting er som det er.
- *Nærmiljø og samfunn* – Vi forsøker å spenne om alle områdene og innlemme disse i turene vi har i nærmiljøet. Vi har også ambisjoner om å lære Lillehammer og området rundt bedre å kjenne. Rett ved oss har vi også en nyopprettet aktivitetspark med mulighet til å sykle, gå på ski, være i skogen og lag mat på bålpanne i en gapahuk. Den blir hyppig brukt.

Danning

Som voksen må vi hjelpe barna til å utvikle gode sosiale ferdigheter. Hvem ønsker vi at barna skal være? Vil vi at de skal være empatiske, respektfulle, høflige, omtensomme, hjelpsomme og samtidig tørre å hevde seg selv og ha tro på seg selv? Svaret vårt er klart, ja.

Vi ønsker at de barna som er hos oss skal få vise frem alt det gode i seg. Vi vil styrke barnas gode egenskaper og gi dem konkret tilbakemelding og ros for god atferd. Alle ansatte bærer på en «kortstokk» festet til beltespennt. Kortstokken består av 20 kort som omhandler gode egenskaper. Når vi ser et barn f.eks. hjelpe et annet, er vi på pletten og viser dem kortet «hjelpsomhet» - som er når vi hjelper andre. Ved alle anledninger vil vi rose barna når de gjør noe bra for seg selv eller for andre, og vi vil oppfordre dem alle, uansett alder, til å være gode mot hverandre, trøste og vise omsorg. Ansatte har tidligere vært på kurs, og vi var på oppfriskningskurs/studietur til Sandnes i oktober 2021, hvor de har adoptert opplegget. Vi er stolte over at vi er en av få barnehager i Lillehammer som jobber så systematisk med SMART.

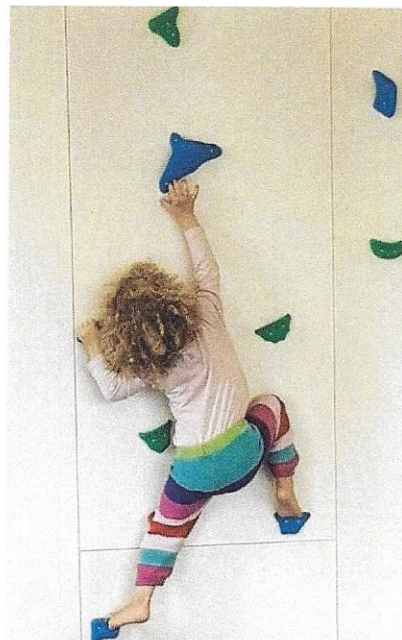
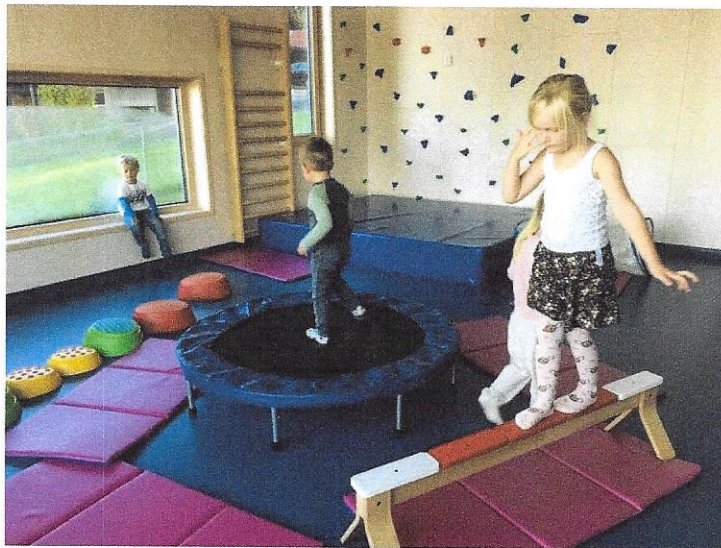

Barna er stolte over styrkekort med bursdagshilsen - og at vi ser hvilke gode egenskaper de har!

Bygget vårt og nærområdet rundt

Huset vårt fungerer som den «tredje pedagog». Utformingen bidrar til at vi har god oversikt, bedre tid og flere muligheter til allsidig aktivitet og en spennende barnehagedag. Vi har stor grovgarderobe, inne-garderobe til skiftetøy, stort kjøkken, en liten stue til de aller minste, gymsal, drama-tek, konstruksjonskrok, frileksområde, formingskrok og sløydhjørne. I tillegg har vi en hems innredet som sanserom med farger, lys, vannbobler og musikk. Vi har også egen løpebane inne!

Ekstra heldige er vi med nærområdet vårt. Vi har gode muligheter til å benytte en idrettspark som ligger rett ved oss. Her blir det fotballbane, skiløype om vinteren, sykkelbane når det er snøfritt, gapahuk m.m. Alt dette bare et steinkast fra oss.

«Du når så langt som du øver deg til!»

Visjon - Vi ser hva barna trenger – og hjelper dem enda lenger!

Årsplan 2023-2024

Dagsrytme

0700-0830	Frokost	Vi har frokostbuffe med havregrøt, müsli og 4-korn. Naturellyoghurt og Biola er populært som tilbehør sammen med frukt og bær.	For oss er det viktig at barna får i seg en god og solid frokost. Barna trenger energi. Det er også veldig sosialt og hyggelig å spise i barnehagen sammen med vennene sine. Vi ønsker matro så vi har dempet belysning, rolig musikk og lave stemmer under frokosten.
0745 - 1200	Lek og aktiviteter	Formiddagen er preget av lek og fysisk aktivitet. Det sykles, løpes, klatres, akes, lekes familie, leses, spilles, tegnes og bygges. Det er barn med høyt tempo, og noen som har fordypet seg i et prosjekt. Det er også samlinger og lek i regi av ansatte som har utspring i de ulike temaene vi jobber med.	Barna trenger tid til å leke og til å være fysisk aktive. Vi setter av god tid til dette på formiddagen. Noen av gruppene våre leker ute – andre er inne. Dette veksler vi på. Etter fruktmåltidet er alle ute. Vi har egne utedager hvor barna ikke er inne i det hele tatt.
1100-1200	Lunsj	Det er i hovedsak brødmatt med variert pålegg og grønnsaker som serveres. En til to dager i uken har vi en varm-rett. På tur-dager har barna med egen sekk med mat-boks og drikke.	Vi snakker med hvert enkelt barn om hva de gjerne vil ha å spise. Vi har flere valg blant pålegg, og vi tar hensyn til allergier og intoleranser. Vi har alltid grønnsaker med. Måltidene benyttes til å snakke sammen i tillegg til at magen skal bli mett. Vi setter av god tid – og vi ser at det gir tid til gode samtaler.
1200-	Hvilestund/soving	Alle barna skal hvile litt eller sove. De minste sover i vogner ute. Kosekluter, bamser og smokker hører med, og det settes på beroligende musikk.	I en verden med et hektisk tempo og mange inntrykk er det nå en klar formulering både i barnekonvensjonen og i rammeplanen at det skal settes av tid til ro og hvile.

Visjon - Vi ser hva barna trenger – og hjelper dem enda lenger!

Årsplan 2023-2024

1230-1400	Utelek	Etter hvilestund og soving skal alle barna ut å leke. Vi bistår med påkledning og hjelper alle i gang med aktiviteter ute. Dette gjelder både sommer som vinter. Med mindre det er et forrykende vær blir vi ute til alle er hentet.	Frisk luft og fri utfoldelse på utelekeplassen hører med i norske barnehager. Ute er det god plass, mindre støy og frisk luft. Med overbygd terrasser, en varm garderobe og en grillhytte med bål plass har vi også mulighet til å søke ly om nødvendig.
1400-1500	Fruktmåltid	Vi trenger påfyll av energi på denne tiden. Barna får vasket hender, og vi spiser ute eller inne avhengig av vær og vind. Vi har overbygget terrasse, grillhytte eller garderobe som vi kan «søke ly» i dersom været tilsier det. Vi serverer brød/knekkebrød eller havre-polarbrød med assortert pålegg, frukt som eple, pære, appelsin, melon og druer. De drikker av sine egne vannflasker.	Barna leker mye og er veldig aktive. De trenger jevnt påfyll av energi. Vi har intervall på 3-4 timer mellom hvert måltid. Vi vil forsøke å skape ro rundt måltidet slik at barna spiser seg mette, og får tilstrekkelig med mat.

Årshjulet – tema

Vi har alltid gode intensjoner og ambisjoner om å gjøre masse spennende sammen med barna, og planen under er hovedmålsetningen. Vi må imidlertid alltid sjekke ut hvordan barna har det, og hva de heller trenger enn mange aktiviteter. Noen ganger – og da spesielt høsthalvåret må vi i noen perioder nedjustere aktivitetene. Samtidig er det da vi oppjusterer LEKEN.

August	Tilknytningstiden	Vi har 6 nye barn dette året som skal bli kjent med oss. De skal oppleve mye omsorg og nærhet slik at de blir trygge på oss og sine nye omgivelser.	En god start på barnehagelivet er vesentlig for at de skal våge seg «ut i verden» og utfolde seg. Alle barn opplever overgangen ulikt. For noen går det lett – andre trenger mer tid. Selv de største barna trenger noen ganger mye omsorg og trygghet etter en lang ferie sammen med familien.
September	Igangsetting av grupper og aktiviteter	Elgene starter opp førskoleklubben. I år er det 7 skolestartere.	I Lillehammer kommune er det etablert et samarbeid mellom barnehager og skoler. Det er utarbeidet en egen plan for å

Visjon - Vi ser hva barna trenger – og hjelper dem enda lenger!

Årsplan 2023-2024

	Brannvern	Hele september vies til temaet brannvern som avsluttes med en brannøvelse.	sikre at barna skal få oppleve en trygg overgang fra et «fritt» barnehage-liv til et strukturert skoleliv. Det er fokus på å øke kunnskapen til barna om at brann kan forebygges, og hva vi skal gjøre dersom vi hører brannvarslerne. De blir kjent med bygget, nødutganger og hvordan opptre ved evakuering og rutiner i henhold til dette.
Oktober og november	Sanser	Det blir stort fokus på sanser disse månedene. Vi har 5 sanser; hørsel, syn, lukt, smak og følelsessans. I løpet av november vil vi også starte noen juleforberedelser og det er godt mulig at det kommer til å ligge noen pakker fra barna under juletreet i år også.	Sansene er det vi bruker for å forstå verden og virkeligheten rundt oss. Vi skal ha mange leker hvor barna får brukt sansene sine. For å få en roligere desember vil vi starte juleverksteder allerede i november. Godt å være tidlig ute!
Desember	Adventstid	Det er mange tradisjoner og arrangementer i førjulstiden. Det blir baking, snekring, høytlesning, sangstunder og alt med tema jul. Juleevangeliet skal formidles, og vi får besøk av Søre Ål kirke. Vi skal skape en stemningsfull, rolig, sanselig adventstid.	Førjulstiden er verdifull. Vi skal skape forventninger frem til julaften og glede oss til å kunne gi selvlagde nydelige julepresanger til familien.
Januar	Vinter Samisk kultur	Det blir vinteraktiviteter som aking, skigåing, snømenn og snølykter. Snø er gøy og kan brukes til så mye! Vi har opplegg og samlinger om samisk kultur og om samefolkets dag den 6. februar.	Som en av de vakreste vinterbyene i Norge og med den tradisjonen Lillehammer har som vinter-by, er det viktig å lære barna allerede fra de er små – at snø er gøy! Om Lillehammer er vinter-by er Finnmark hvor mange av samene bor i alle fall et vinter-sted! Dette skal vi lære mye om slik at våre barn blir oppmerksomme på - og stolte over at den samiske kulturen tilhører oss også.
Februar	Vinterdyr	Barna våre elsker dyr – og vi skal lese om, se på og leke dyr. Vi skal male oss og kle oss ut – og vi avslutter måneden med en vinterdyr-fest hvor det blir mulighet til å kle seg ut!	Mangfoldet i naturen er viktig å ha med – og dyrene har en naturlig plass. Disse må vi lære oss å respektere samtidig som det er viktig å lære om hvordan vi mennesker bruker dyrene – blant

Visjon - Vi ser hva barna trenger – og hjelper dem enda lenger!

Årsplan 2023-2024

			annet som mat.
Mars	Påske	Påskehøytiden kommer, og vi skal innom alle sidene ved den feiringen. Det handler om kristendommen og om Jesus som hang på korset, men også om farger og hva de symboliserer. Det handler også om våre mer moderne tradisjoner hvor påsken er en høytid for mange familier og det å være sammen. Forkultivering. Vi setter ulike frø i jord og venter spent på at det skal begynne å spire.	Vi besøker (dette er frivillig) eller får besøk av kirken, og vi lager en påskefest med god lunsj og en mulighet for besøk av en «hare»? På denne tiden vil vi så en del frø. Både blomster og grønnsaker. Dette må bli med barna hjem i forbindelse med påskedagene – for de små spirene må passes på hver dag. Dette er kimen til det neste temaet som er «Vår – Nytt liv».
April	Vår – Nytt liv	Hva skjer? Vinteren er på hell og solen har begynt å varme. Det smelter, og snø blir til vann. Dette er tiden for å nyte lyset. Vi skal lese, snakke, synge og dramatisere at våren er her. Det blir mer utetid - og mindre klær å kle på.	Denne tiden er helt fantastisk! Det begynner å spire og gro – og nytt liv starter! Det er noe å undre seg over sammen med barna – snakke om alt som har lagt i dvale gjennom vinteren, og som nå våkner til liv. Vokser våre egne små frø?
Mai	Vår nasjonaldag	Frem til 17.mai blir det fullt fokus på vår nasjonaldag. Det blir samlinger med lesing, musikk, bunader, farger osv.	Dette er barnas dag! Det er mye forventninger til 17. mai, og det er vårt ansvar å formidle at dette handler om mye mer enn pølser og is.
	Trafikkopplæring		
Juni	Sommer	Vi nyter dager som er gode og varme. Det blir mye utetid. Shorts og solkrem, solhatter, sand og vann.	Elgene skal snart avslutte barnehagetiden sin og starte på skolen. Det blir tacoparty for denne gjengen i juni. Her er det lov å kle seg ut med store hatter og ponchoer om man kan og vil. Det blir utdeling av styrkekort og avskjedsbrev – taler, sang og musikk.

Årsplan 2023-2024

Arrangementer

Arrangementer	Dato	Hva skjer?
Planleggingsdager	17. og 18. aug. -23 24. nov. -23 2. jan. - 24 10. mai – 24 2 dager i august avhengig av skoleruten.	Vi bruker tiden til å evaluere og legge nye planer for den pedagogiske driften. 24.nov. er alle barnehager i kommunen invitert til foredrag med psykolog og familierapeut Hedvig Montgomery, forfatter av bokserien «Foreldremagi».
Vanntilvenning for skolestarterne	Fra 25. aug.	De eldste barna får tilbud om vann-lek og begynnende svømmeopplæring. Tilbudet gjelder en dag per uke i 7 uker. Opplæringen foregår på Jorekstad, og barna får ta drosje/buss til og fra svømmehallen.
Foreldremøter	7. sept.	Vi inviterer til foreldremøte hvor både pedagogikk og praktisk informasjon diskuteres og reflekteres om. Det blir også valg av foreldrerepresentanter til SU i foreldrerådet.
Overnatting i telt	Dato ikke satt	I regi av foreldre overnatter Elgene med foreldre og ansatte (frivillig) i telt innenfor barnehagens uteområde. Det blir lek, kveldsmat i grillhytten, kveldsstell og soving i telt.
Lysfest	29. november	Lysfest. Vi inviterer foreldre til pepperkaker og gløgg, sang og god stemning.
Lucia	13. desember	Vi har et lukket arrangement om morgenen hvor Elgene går i tog, vi har samling og spiser lusse-katter. Alle barna kan pynte seg.
Kirkebesøk	22. desember eller etter annen avtale med kirken.	Søre Ål kirke kommer på besøk til oss. Samling om juleevangeliet.
Julelunsj	15. desember	Vi lager et nydelig langbord og spiser julemat sammen. Dette er en dag å pynte seg på.
Juletreff	Dato blir satt av komiteen. Jan. -24	Denne er i regi av foreldre. Vi setter verdig punktum og avslutter julen i løpet av starten av januar.
Samefolkets dag	6. februar	Vi marker denne dagen med samling, historier og mat på samisk vis.
Påskelunsj	22. mars	Vi lager en god lunsj og vi pynter oss til fest. (Vi har åpent virkedagene før påske.) Det blir frivillig samling i Søre Ål kirke hvor påskebudskapet blir formidlet gjennom dukketeater.
Foreldrekaffe	25.april	Vi inviterer alle foreldre til kaffe og vafler fra kl. 1500 til 1630. Foreldre kommer innenfor tidsrommet frem til 1630. Denne dagen får dere med plantene til barna hjem. Det er foreldre som tar opprydding etter arrangementet.

Visjon - Vi ser hva barna trenger – og hjelper dem enda lenger!

Årsplan 2023-2024

17. maitog i byen	17.mai	SU samordner, og det blir deltakelse i barnehagetog i Lillehammer sentrum. Etter arrangement i byen åpner barnehagen opp for lek og samvær.
Gjensynsfest	22. mai	Vi inviterer Elgene som begynte på skolen høsten 2022.
Overnatting i telt	Dato ikke satt	I regi av foreldre overnatter Elger med foreldre og ansatte (frivillig) i telt. Overnattingssted om våren har variert. Det er opp til foreldre å finne egnet sted på fjellet, i skogen eller langs Mjøsa.
Sommerfest	5. juni	Det blir lett underholdning. Alle familier tar med mat selv, og vi spiser sammen.
Taco-party for Elgene	13. juni	Elgene med foreldre inviteres til avslutningsfest med taler, lek og overrekkelse av styrkekort og avslutningsbrev. Det er lov til å kle seg ut eller pynte seg

Barna våre

Barna i Hagehaugen barnehage er i alderen 1-6 år. De deles inn i «dyregrupper» ut fra alder.

- 5 av dem er født i 2022 og er MUS
- 8 av dem er født i 2021 og er EKORN
- 7 av dem er født i 2020 og er REVER
- 3 av dem er født i 2019 og er BJØRNER
- 7 av dem er født i 2018 og er ELGER

Alle barna bor i nærheten av barnehagen. Skolestarterne sokner i hovedsak til Søre Ål skole. Barna er venner på fritiden, og barnehagen benyttes også som lekeområde på ettermiddag/kveldstid og i helgene. De 30 barna våre er ikke delt inn i avdelinger, men tidvis i små grupper.

De ansatte

Vi har 5,5 stillinger som pedagogiske medarbeidere, 1 barnehagelærer, 2 pedagogiske ledere og 1 styrer. De fleste har utdanning som barne- og ungdomsarbeider, barnehagelærer og førskolelærer med fordypning i administrasjon og ledelse. De aller fleste ansatte har lang fartstid i barnehagen, de har lang erfaring, og alle er faglig dyktige.

Vi har faste personalmøter hver måned, og unngår på den måten å ha møter på dagtid. Personalmøtene er 3-delte med praktisk informasjon, refleksjonstid og gruppevis planlegging. Alle ansatte har satt seg egne utviklingsmål.

Takk til -

Styret som i år består av:

Kenneth Nordahl-Pedersen – leder
Andreas Mæhlum – medlem
Kristoffer Kirkeby – økonomiansvarlig
Kristian Lie Onshus – varamedlem
Kristin Breiland – personalrepresentant
Britt Helen Aavik – sekretær

Styrets oppgaver er å være arbeidsgiver for ansatte og drive Hagehaugen barnehage SA på en forsvarlig måte i henhold til lover, regler og rammeverk som styrer barnehagevirksomhet i Norge. Det er deres ansvar å styre virksomheten på en forsvarlig økonomisk måte som sikrer videre drift i fremtiden.

Samarbeidsutvalget

For tiden sitter disse personene i Hagehaugens samarbeidsutvalg

Tara Ståhl – leder
Ingvild Sørdal - dugnadsansvarlig
Ida Olsen Hokland – medlem
Wenche Vigen Reistad – medlem
Vibecke Bøgevdal – medlem
Britt Helen Aavik – sekretær

Samarbeidsutvalgets oppgaver er å sikre at det er god dialog mellom foreldre og ansatte i alt som omhandler barna i barnehagen. Barna skal ha en god hverdag, et sikkert inne- og utemiljø som gir gode muligheter for utvikling på alle områder. En gang per år sender SU ut en anonym spørreundersøkelse til foreldrene for å kartlegge trivselen blant barna og foreldrene. SU jobber for å skape gode relasjoner mellom foreldre slik at det skal bli lettere for barna å opprette og utvikle vennskap. Det er samarbeidsutvalget som godkjenner årsplanen, organisere dugnadsoppgaver og tar ansvar for 17. mai arrangement som barnetog og «etter-fest» i barnehagen.

Planleggingsdager

Vi følger så langt det lar seg gjøre skoleruten.

Planleggingsdager er dette barnehageåret lagt til 17. og 18. august, 24. november, 2. januar og 10. mai. I tillegg gjør vi oppmerksom på to planleggingsdager som alltid avvikles i august og disse følger skoleruten.

Åpningstider

Barnehagen har åpent i virkedagene før påske, stengt i romjulen, og sommerstengt de to midterste ukene av juli. Dette året blir det uke 28 og 29.

Dugnader

Hver familie gjennomfører 6 timers dugnad hver, hvert barnehageår. Foreldre som tar på seg verv i styret og SU har det som sin dugnad. Øvrige familier har 6 timer dugnadsplikt i året.

Vedtekter

Barnehagens vedtekter finnes i sin helhet på www.hagehaugen.barnehage.no

Mye å studere på tur!

Elg-gruppen

Rammeplanen legger føringer for hvordan overgangen fra barnehage til skole skal gjennomføres. Den skal være preget av trygghet, og barna skal få nok informasjon og kunnskap til at de skal kunne glede seg til å begynne på skolen. Barna skal oppleve at det er en sammenheng mellom barnehage og skole. Livsmestring, demokrati, mangfold, gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling og helse er ord som rammeplanen sier at vi skal jobbe med. For oss medfører det at vi må tenke gjennom hva disse ordene betyr - og hva vi kan gjøre konkret for å oppnå dette.

Lillehammer kommune har utarbeidet en felles plan for alle barnehager og skoler i kommunen for å sikre at overgangen og kontinuiteten mellom barnehage og skole blir best mulig for barna. Barnehagen skal i samarbeid med foresatte og skolen legge til rette for at barna skal få en trygg og god overgang fra barnehage til skole, eventuelt skolefritidsordning. Barnehagen og skolen skal utveksle kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeid om tilbud til de eldste barna i barnehagen, deres overgang og oppstart i skolen. Barnehagen skal sørge for at barna har med seg erfaringer, kunnskap og ferdigheter som skal gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen. De skal avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner. Her kan dere lese planen i sin helhet. [Gå til denne Swayen](#)

Det er et sett av forventninger fra Søre Ål skole som våre barn i hovedsak sokner til. De vi som barnehage skal forberede barna på;

- Selvstendighet ved toalettbesøk
- Kunne kle på seg selv
- Kunne ha oversikt over sine egne klær og saker
- Kunne bli med kjent med skolen og SFO - komme på besøk og gjøre seg kjent på skolens område.

Dette er ifølge skolen langt viktigere enn at de skal kunne lese og skrive, men vi stopper ikke et nysgjerrig barn som lurte på hva bokstavene heter.

Vi skal besøke Søre Ål skole ved flere anledninger. Både SFO og skolen. Målet er at de skal få se hvordan det er å være på skole en ordinær skoledag med de andre skolebarna.

Vi må gjennom dette året tilstrebe;

1. At alle grunnleggende grovmotoriske bevegelser er på plass. Det blir derfor mye bevegelsesleker, sang, dans, musikk, turer i skog og mark, løping, hopping, balansering, klatring, sykling, skigåing, m.m.
2. At alle finmotoriske bevegelser er i orden. Det blir derfor tegning, forming, maling, klipping, liming m.m.
3. At øye-muskelen blir trenet – «flytte øye» og se fra venstre til høyre og tilbake.
4. At sansene stimuleres, føle, se, høre/lytte, smake, lukte osv.
5. At barna klarer å ta imot mer enn en beskjed om gangen – eks. kunne klare å utføre følgende beskjed: «Når du har ryddet opp - kan du gå på toalettet, finne frem klærne dine, kle på deg, ta på refleksvesten og hjelpe en annen når du selv er klar?»
6. At de blir selvstendige – dvs. at de klarer seg selv på toalettet, klarer å kle på seg selv (inkludert å ta opp glidelåsen), rydde etter seg og har orden på sine egne klær. Det viktigste er at de lærer seg å spørre en venn om hjelp dersom de selv står fast, og at de lærer seg å tilby en venn hjelp når de ser at noen trenger det. Dette blir for oss gjennomgående i alle aktiviteter.
7. At de klarer å bruke språket for å gi uttrykk for hva de føler, tenker og mener – og at de kan kontrollerer emosjonene sine.

Årsplan 2023-2024

Som et ledd i å hjelpe barna på veien til skolestart -

- Vil vi lese mye for dem. Vi vil lese «SMART» historier som i stor grad handler om barnehagelivet og ulike dilemmaer. Det knyttes oppgaver til historiene hvor barna skal gjenkjenne hva de ulike personene i historiene tenker, føler og gjør. Barna skal så gi «styrkekort» og gjenkjenne karakteregenskapene som mot, omsorg, hjelpsomhet, samarbeid, ansvarsbevissthet, tålmodighet, selvkontroll, utholdenhet, respekt og takknemlighet.
- Dra på turer sammen.
- Når det er turer og aktiviteter skal barna være med i planlegging, gjennomføring og evaluering av oppleggene.
- Trafikkopplæring. Vi ønsker at barna skal bli trygge i trafikken. Barna skal kunne bli bedre kjent med skilt, fotgjengeroverganger, underganger og broer. Hvor kan vi krysse gaten og hvor kan vi gå? Barna skal bli bedre kjent med egen skolevei og området rundt. Viktig å lære seg forskjell på høyre og venstre.
- Lek – hvor de lærer seg å gi og ta for å sikre fremdrift og unngå å komme i fastlåste konflikter.
- Samtaler – språkutvikling er grunnlaget for utvikling av kognitive ferdigheter og sosial og emosjonell utvikling. Et rikt språk er nøkkelen til å kunne forklare hvordan man har det og hvordan man kan forstå verden.
- Begrepstrening for å øke bevisstheten på presis begrepsbruk.
- Begrepskart for å visualisere temaer med bilder i barnehøyde på veggene.
- Snakke om følelser for å gi barna nyanserte begreper for følelser for lettere å kunne forstå seg selv og andre.
- Bli kjent med ulike eventyr – jfr Swayen.
- Lære oss regelleker: Haien kommer, Rødt lys, Per Sju-spring, Stiv heks m.m
- Få LEKE masse, både sammen med voksne, men også alene. Dette er fantasiens høytid – og det er siste året hvor de får mye tid til å leke uforstyrret uten for mange avbrytelser. Denne gruppen har stort behov for FRILEK!

Med dette håper vi å legge grunnlaget for mange felles opplevelser som bidrar til å knytte sterke vennskapsbånd. Når de begynner på skolen, skal de ha hverandre – og de skal alltid kunne be en venn fra barnehagen om hjelp.

Skolen ønsker å få nødvendig informasjon om enkeltbarn dersom det er noe som er viktig for barnet skal bli formidlet. Dette må dere som foresatte godkjenne på forhånd. Det gjennomføres møte med skole, barnehage, foresatte før skolestart.

Reve-gruppen

Fagområdene-

Natur, miljø og teknologi med innslag av kunst, kultur og kreativitet.

Reve-gruppen som består av 7 barn, skal i år ha bruke fagområdet natur, miljø og teknologi med innslag av fagområdet kunst, kultur og kreativitet. Disse to fagområdene fletter seg fint sammen og gir en god ramme for 3-åringene. Rammeplanen sier blant annet at gjennom natur, miljø, teknologi skal barnehagen bruke naturen som en arena for lek, undring, utforsking og læring. Gjennom kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen motivere barna til å uttrykke seg gjennom musikk, dans, drama og annen skapende virksomhet. Revene skal være mye ute og bli kjent med og dramatisere blant annet «Reve-enka». Vi skal gå på turer bort til gapahuken i Engesvea aktivitetspark og utforske område både høst, vinter og vår. På den måten får vi også inn hvordan årstidene forandrer seg og hva som er viktig å ha på seg av klær ut ifra været. Gjennom disse fagområdene får vi i tillegg inn mye aktivitet og språkutvikling.

Rolleleken er på full fart. De kler seg gjerne ut, og de lager de herligste middagsretter i kjøkkenkroken. De leker godt sammen, og de bygger og konstruerer, tegner, perler og maler. Tid til lek er viktig for barn i denne alderen. Vi voksne må være med for her kan stemningen endres raskt dersom ikke alt går slik de har tenkt. Det er fortsatt følelser som er overordnet språket, og følelsene kan være massive og sterke! Voksne må komme inn og bidra til at barna kommer i balanse igjen, før vi kan snakke sammen om hva som skjedde.

Overordnet for oss alle er at alle er en del av gjengen, at «jeg skal være en god venn for de andre» og at vi skal ha det bra sammen! Det blir derfor en viktig oppgave for oss voksne at vi hele tiden stiller barna spørsmål som medvirker til at de må tenke og bytte perspektiv. Hvordan har du det nå? Hvordan tenker du at hun/han har det nå? Om noen er lei seg – hva kan vi gjøre da? Sosial kompetanse som empati, selvhevdelse og selvkontroll er viktig å snakke mye om når de er i denne alderen. 3-åringene er i en rivende utvikling - det skjer mye på veien fra å være selv-sentrert til å løfte blikket og «SE» andre rundt seg.

Det å være i barnehagen en hel dag med mange sanseinntrykk og opplevelser, kan være slitsomt. Derfor har vi hvilestund etter lunsj. Rammeplanen skisserer at vi skal legge til rette for hvile og ro, så vi finner frem madrasser, setter på rolig musikk og demper lyset. Noen sovner mens andre nyter å slappe av og bli strøket over ryggen av en omsorgsfull voksen. Vi undervurderer ikke søvnen ettersom vi har kunnskap om at det er mye «rydding og storrengjøring» på gang i hjernen når barna sover.

SMART – vi kommer til å ha hovedfokus på følgende styrker som fremmer sosial kompetanse;

- Omsorg -som er når vi bryr oss om andre med det vi sier eller gjør.
- Hjelpsomhet -som er når vi hjelper andre.
- Samarbeid -som er når vi klarer å jobbe sammen med andre for å få til noe.

Ekorn-gruppen

Det er til sammen 8 Ekornbarn. Basen blir på drama-teket. I starten av året vil vi ha fokus på å være mest mulig på «basen vår», fordi det er viktig at barn i denne alderen øver seg på lek, samspill, overganger, beskjeder og faste rammer på en plass og med faste voksne. Det skaper forutsigbarhet og trygghet for 2 åringene. Etter en lang sommerferie trenger barna å knytte seg til oss voksne igjen og da har vi erfart at de trenger litt tette rammer og faste voksne for å finne trygghet igjen.

Rammeplanen gir føringer for hvordan vi bør jobbe med 2 åringene våre. De skal få gode muligheter til å sanse, oppleve, leke, lære og skape med kroppen som utgangspunkt. 2 åringene har lagt bak seg et år med enorm utvikling. De har lært å gå – og de har lært å snakke! Dette henger sammen. Det vi vet er at grovmotorikk, og de naturlige bevegelsene som å krabbe, kripe, rulle, åle, gå, løpe, klatre, hoppe, slenge m.m er medvirkende til hjernens og dermed språkets utvikling. Derfor velger vi å ha stort fokus på å være fysisk aktive både ute og inne. Det blir også mye bevegelsesanger og språkleker hvor hele kroppen er involvert.

I rammeplanen heter det at gjennom arbeid med fagområdet språk, tekst og kommunikasjon skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I den alderen som Ekornbarna våre er nå er det ofte stor variasjon i forhold til hvor verbale de kan være. Språkforståelsen er vanligvis høyere enn hva de selv klarer å uttrykke verbalt eller med kroppsspråk. Det blir derfor viktig å ha fokus på utvikling av barnets språk- og kommunikasjonsevner med andre. Vi skal ha fokus på å skape et variert språkmiljø der barna får mulighet til å oppleve glede ved å bruke språk og kommunisere med andre. Vi skal bruke varierte formidlingsformer og tilby bøker, sanger, bilder og uttrykksformer.

- Bevegelsessanger – vi synger blant annet «Hode, skulder, kne og tå», «Bjørnen sover» og «En elefant kom marsjerende».
- Lære rim og regler – dette gir rytme i språket.
- Vi fortsetter å spille mye musikk av Alf Prøysen, som Blåbærturen, Helene harefrøken, Lille måltrost i tillegg til mer «moderne» musikk som for eksempel «Bjørnis»
- Lese mye bøker. Å bli lest for gir økt språkforståelse.
- Øve på å ta imot beskjeder: F.eks. «kan du være så snill å sette dyrene på plassen sin»
- Begynne med enkle spill som dyrelotto.
- Bruke sanserommet.
- Vi lager hinderløyper og lar barna få krabbe gjennom tunneller, hoppe på trampolinen, gå på tjukkasmadrassen, Kanskje klarer vi flere steg i ribbeveggen/klatreveggen?
- Invitere til ulike typer samtaler der barna får anledning til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål.
- Vann-lek er utrolig spennende, morsomt og mange barn elsker det! Vi kler av til bare bleien er igjen, og lar dem få leke med lunket vann.
- Leken blir sentral for 2 åringen. Barna leker mer og mer med hverandre og det er viktig å øve på leke-ferdigheter. Samspill i lek, turtaking, dele og begynnende rollelek. Vi bruker mye leker som innbyr til samspill, som matleker, biler, dyr, konstruksjonslek som duplo og kaplaklosser.
- Ute skal vi huske, leke med sand, klatre, sile, ake og gå på ski når det blir vinter. Vi er så heldige at vi har et kupert uteområde i barnehagen, og vi vil derfor få «gratis» motorisk aktiviteter ved å bruke uteområdet vårt. Fra august kan vi også plukke bringebær i barnehagen, og vi har plantet et epletre og et plommetre i barnehagen.

Muse-gruppen

Sansemotorikk og språk, tekst og kommunikasjon.

Vi har i år 5 nye små som er født i 2022.

I rammeplanen heter det at barnehagen skal bidra til at barna skal bli kjent med kroppen sin og utvikle bevisstheten om egne og andres grenser. Dette gjør de minste gjennom sanseapparatet sitt som består av syn, hørsel, lukt, smak, ta på - og føle, og hvor de er i «rommet» (vestibulærsansen).

Vi skal legge til rette for at barna får utviklet sanseapparatet sitt og sette dette sammen med motorikk. Sansemotorikk handler om samspillet mellom sansene og bevegelsesapparatet. Barna bruker sansene for å utføre bevegelser, og de bruker bevegelser for å kunne sanse. Forskning tilsier at hjernens utvikling beror på hvor sterkt sanseapparatet er utviklet. Derfor er dette det viktigste arbeidet vi kan gjøre med denne aldersgruppen. Det å utvikle og automatisere god balanse, orienteringssans og koordinering er avgjørende forutsetninger for barns helhetlige utvikling – og faktisk etter hvert bli klare for skolestart!

Små barn lærer med hele seg. Å få varierte sanseopplevelser er derfor viktig for utviklingen deres. Vi skal ta utgangspunkt i de ulike reglene vi lærer oss, og lager sanseopplevelser til reglene. I tillegg skal vi ha vannlek, vi skal bruke sanserommet, og vi skal ha fokus på å sanse omgivelsene rundt oss der vi er. Vi skal kjenne på snø, vi skal være ute i all slags vær og vi skal ikke minst snakke om hvordan det kjennes ut.

- Hardt eller mykt? Barna skal få kjenne på ulike materialer, og få erfaringer med hardt og mykt.
- Vann-lek – dette elsker barna! Vi kler av til bare bleien er igjen, og lar dem få leke med vann. Er vannet varmt? Er det kaldt? Lager det lyd når vi plasker?
- Vi tar inn elementer fra det vi finner ute, og stopper opp og ser og kjenner etter der vi ferdes – kald snø, klissete blader, harde steiner, sand osv. Hvordan kjennes det ut?
- Vi bruker gymsalen og setter på dansemusikk – La det swinge! Rolig musikk og rask takt. Vi lar barna få benytte inne-huskene i tillegg til de vi har ute. Det er gøy å snurre rundt også!
- Vi lager hinderløyper og lar barna få krabbe gjennom tunneller, hoppe på trampolinen, gå på tjukkasmadrassen, ta et steg eller fem opp i ribbeveggen?
- Å få «henge» opp-ned og snurres rundt – ja, det er trening av hjernen. Vi har også hengekøyer vi skal benytte oss av, og en fargerik fallskjerm vi kan være under.
- Besøke sanserommet vårt. Her er det spennende å kunne følge fiskene i vannrøret.
- Se på fine farger i taket som flytter på seg, høre på hvallyder eller fuglesang på høytaleren.
- Leke med ball – stor ball, liten ball. Rulle, trille og kaste
- Smake på ulike matvarer og kjenne etter om det smaker søtt, surt, salt eller bittert.
- Sang, musikk, regler, se i bøker og på ulike bilder – hva ser vi?
- Å sitte stille i noen minutter i en samlingsstund er avansert for et lite barn – vi øver litt på det
- og avveksler med bevegelse. Det blir forskjellige små fortellinger, sang og musikk lesestunder. Vi skal feire bursdager og ha adventssamlinger, da er det greit å øve litt.
- Sanger som blir gjennomgående er Bæ, bæ lille lam, Kua mi, Med krøllet hale, Nede på stasjonen, Tøffe-tøffe toget. Vi spiller og synger mye gode gamle tradisjonsrike sanger i tillegg til mer «moderne» musikk som for eksempel «BliMe – dansen».
- Fokus på språk gjennom sanger og regler. Begynner med regla «Bake-bake kake»

Vi gleder oss til å følge utviklingen til alle de herlige Musebarna, og vi kommer til å fylle dagene med masse smil, latter, undring og kos.

Visjon - Vi ser hva barna trenger – og hjelper dem enda lenger!